

Inspiratie
van
religieuzen

Een klooster in de stad

*R*eligieuzen bouwen af

Benedictijnse spiritualiteit is voor iedereen

*R*eligieuzen in het bisdom Breda

de Bonth van Hulten

Postbus 115 - 5250 AC Vlijmen - Telefoon 073 - 5119022
E-mail bvh@volkenwessels.com - Website www.bonthvanhulten.nl

Bouw
Utiliteitsbouw,
woningbouw en renovatie.

Restauratie
Vakkundig behoud van
monumentale panden.

Projectontwikkeling
Slagvaardig van initiatief
tot oplevering.

*Heilige
Corneliuskerk
Lamswaarde*

De oplossing voor elke bouwopgave

PRIESTER OF DIAKEN WORDEN VANUIT JE BEROEP

pb
*bovendonk
priester- en diakenopleiding*

*een deeltijdopleiding met een eigen
aanbod aan hen die vanuit hun beroep
priester of diaken willen worden*

Informatie: Priester- en Diakenopleiding Bovendonk
Hofstraat 8 - 4741 AK Hoeven - Telefoon: 0165-504277
E-mail: secretariaat@bovendonk-opleidingen.nl
Website: www.bovendonk-opleidingen.nl

Uw kerk schilderen!

door een bedrijf waar het
ambachtelijke werk zijn
plaats heeft behouden...

Uytdehaag
schilderwerken b.v.

Postbus 78, 4854 ZH Bavel/Breda
Eikbergseweg 10a, 4854 NH Bavel/Breda
Tel. (0161) 43 16 32, Fax (0161) 43 36 94

Voor de toekomst van ons verleden.

Restauratie en onderhoud van monumenten is bij Nico de Bont in vertrouwde handen. Dat bewijzen onze 80 restaurateurs elke dag weer. Ook bijvoorbeeld bij de huidige restauratie van de kathedrale basiliek van Sint-Jan te 's-Hertogenbosch. Minutieus vakmanschap, voor de toekomst van ons verleden...

nico de bont

Aannemingsbedrijf Nico de Bont B.V.
Postbus 76, 5260 AB Vught
Tel. 073-518 94 00, fax 073-518 94 90,
www.nicodebont.nl

Dit magazine is een uitgave van het bisdom Breda. Het verschijnt als kwartaalblad. Een individueel postabonnement is mogelijk tegen betaling van een bijdrage voor de verzend- en administratiekosten. Het blad is gratis.

Stuur voor een postabonnement voor 2007 een e-mail naar: magazine@bisdombreda.nl en maak ten minste € 7,50 over op girorekening 1066316 t.n.v. Uitgeverij bisdom Breda, o.v.v. postabonnement magazine, postbus 90.189, 4800 RN Breda. Of bel T 076 5223444. Nummers worden toegestuurd na ontvangst van uw betaling.

Redactie

Monique van Delft,
Peter Hoefnagels,
Hans de Jong,
Frank van der Linden,
Daphne van Rosendaal
(hoofdredacteur).

Beeld/fotografie

F. van der Linden
(p. 8, 9, 16,17,18),
P. Hoefnagels (p. 13),
A. Verhoof (p. 14-15),
P. Prince (p. 20-21),
Y. Geraedts (p. 22),
Overig: bisdom Breda

Adres redactie

E magazine@bisdombreda.nl
T 076 5223444
F 076 5216244
Postbus 90189
4800 RN Breda

Advertentieverkoop

Acta Uitgeversorganisatie
E info@actauitgevers.nl
T 0475 463465
Postbus 7160
6050 AD Maasbracht

Vormgeving en druk

Brainstorm & Concept, Breda

Issn nummer: 1874-0480

Veertig jaar Diocesaan Religieuzenberaad	4
Een klooster in de stad <i>Voortgaande inspiratie van minderbroeders Capucijnen</i>	6
Zuster Martha Verstraeten: <i>"In het geven en nemen zit je geluk"</i>	8
Jan van den Elzen mhm: <i>"Wees eens eerlijk!"</i>	9
"Het monnikenleven heeft iets onverwoestbaars" <i>Interview broeder Daniël, abt van de abdij in Zundert</i>	10
Benedictijnse spiritualiteit is voor iedereen <i>Interview Geert Derkse, schooldirecteur</i>	12
Het religieuze leven	14
Religieuzen bouwen af	16
Zuster Annuntiata Nelen: <i>"Christus krijgt te weinig publiciteit"</i>	18
Broeder Theo Eijkhoudt: <i>"Kinderen verder brengen"</i>	19
Zeeuws-Vlaanderen in actie voor pater missionaris Swinne	20
Geïnspireerd door Taizé <i>Interview Remco Babijn</i>	22
Religieuzen in het bisdom Breda	24

Inspiratie van religieuzen

Dit jaar bestond het Diocesaan Religieuzen Beraad veertig jaar. Het werd opgericht in 1966, in een tijd van grote maatschappelijke en kerkelijke verschuivingen. De wereld van de religieuzen is veranderd en hun aantallen zijn verminderd. Er wordt gepekerd en gepuzzeld over hoe het verder moet én er wordt met veel vertrouwen naar de toekomst gekeken. Zoals broeder Daniël, de nieuwe abt van de abdij Maria Toevlucht in Zundert, zegt: "Het monnikenleven heeft iets onverwoestbaars. Ik weet niet of alle huidige vormen blijven bestaan, maar ik vermoed dat nieuwere generaties toch weer terug zullen gaan naar de authentieke bronnen. Het is aan ons om te zorgen dat deze niet opdrogen."

Veertig jaar Diocesaan Religieuzen Beraad

De jaren '60 van de vorige eeuw worden gekenmerkt door een vernieuwingsbeweging op allerlei terreinen: het doel was vaak utopisch, de uitkomst ongewis. Het leek of vrijwel iedereen door het vernieuwingsvirus werd beïnvloed, op allerlei gebieden van het leven. Ook op godsdienstig terrein. Het was de tijd van het wereldwijde Tweede Vaticaans Concilie (1962-1965) en van het Nederlandse Pastoraal Concilie (1968-1970).

In die situatie werd het Bredase Diocesaan Religieuzen Beraad opgericht door bisschop G. de Vet. Zijn doel was een blijvende dialoog mogelijk te maken tussen religieuzen en het bisdom, én tussen de religieuzen onderling. Er klinkt enige kritiek door in zijn installatierede (van 20 oktober 1966) als hij zegt: "... omdat ik, op andere wijze dan mijn laatste voorgangers, van het begin af aan de religieuzen nauw met de bisschop en het bisdom heb willen verbinden en dit niet om tactische, maar om theologische en pastorale redenen".

Innige betrokkenheid

De Vet noemt met name zijn verantwoordelijkheid voor de noodzakelijke vernieuwingen van de kloosterlijke staat. En wel "gevraagd of ongevraagd". Hij benadrukt dat hij er niet zo gelukkig mee is "dat het kerkelijk recht de religieuzen in het diocees altijd als een bijzondere groep van gelovigen apart zet; een aparte groep waar de bisschop veel, weinig of niets mee te maken zou hebben."

“De door het kerkelijk recht verstoorde relatie religieuzen-bisdom wordt nu voor een goed gedeelte gecorrigeerd” door de oprichting van het Religieuzen Beraad, “nog uniek in ons land” zegt hij met enige trots. En hij vervolgt: “Er moet noodzakelijkerwijs [...] een innige betrokkenheid zijn met en deelname van het religieuze leven [...] aan de diocesane kerk.”

Vernieuwingen

Hoe was dan de situatie van de religieuzen op dat moment? De bisschop had het over “noodzakelijke vernieuwingen”. Die werden opgedrongen door de situatie waarin de religieuzen op dat moment verkeerden, dus van buiten af, maar ook door de wens binnen de kloostergemeenschappen zelf om het religieuze leven op een nieuwe wijze gestalte te geven. De priestercongregaties moesten in die jaren hun eigen opleidingen sluiten, zowel de klein- als de grootseminaries. Er kwamen te weinig kandidaten en van de jonge kloosterlingen traden velen weer uit. Religieuzen die in maatschappelijk werk, opvoeding, onderwijs, verpleging werkzaam waren, zagen hun instellingen overgenomen worden, de een na de ander, door leken. Zo verloren veel religieuzen naar hun gevoel de zin van hun bestaan, of ze wilden - dan maar als leek - hun werk toch voort blijven zetten. Missionarissen werden geconfronteerd met nieuwe visies op hun aanwezigheid in andere culturen en ook met de opkomst van inheemse religieuzen die een eigen plaats gingen innemen. Er kwam ook een beweging op gang van herbezinning op de eigen spiritualiteit, het eigene van het kloosterleven, zeker als het tot dan toe kenmerkende werk weggevallen was. Men ontdekte nieuwe geestelijke waarden en ging medebroeders en medezusters meer zien als religieus-gelijkgezinde huisgenoten dan als enkel collega's in het werk. De monniken en monialen, die vaak letterlijk achter hoge muren leefden, ver van de wereld, openden hun deuren om religieuze zoekers en anderen te laten delen in hun geestelijke rijkdom. Hierdoor kwam er een wederzijdse beïnvloeding van kloosterlingen en bezoekers.

Samenwerking

Het is te begrijpen dat kloosterlingen contact met elkaar gingen zoeken. Er kwamen ‘secties’ van de verschillende groepen: mannen en vrouwen, actieven en contemplatieven, leden van priestercongregaties

en van broeders. Deze samenwerking werd gestimuleerd door het Diocesaan Religieuzen Beraad en kreeg er ook vorm in. Het Beraad op zichzelf werd weer onderdeel van het nieuwe, grote overlegorgaan van het bisdom: de Diocesane Pastorale Raad. Daarin waren ook dekenaten en parochies vertegenwoordigd. Een mogelijkheid van onderling beraad en een adviesorgaan voor de bisschop.

Veertig jaar

Wij zijn nu veertig jaar verder. Het Diocesaan Religieuzen Beraad bestaat nog steeds en heeft dit heugelijke feit op bescheiden wijze herdacht, in aanwezigheid van onze beide bisschoppen. Op bescheiden wijze. Dat past uiteraard kloosterlingen, maar er is ook aanleiding toe: het aantal kloosterlingen dat actief in het bisdom meewerkt is in de loop der jaren klein geworden. Het Beraad komt tweemaal per jaar bij elkaar. Het huidige Beraad vergadert op een wat informele manier. Er wordt gesproken over wat momenteel de besturen bezighoudt, zonder dat dit tot besluiten hoeft te leiden. Het is een onderlinge uitwisseling en eventueel ondersteuning.

“Men ontdekte nieuwe geestelijke waarden en ging medebroeders en medezusters meer zien als religieus gelijkgezinde huisgenoten dan als enkel collega's in het werk.”

Zo wordt ook de bisdomleiding op de hoogte gehouden van wat er leeft onder de religieuzen van ons Bredase bisdom, en omgekeerd worden de religieuzen geïnformeerd over wat er zoal gedacht en bedacht wordt in de Veemarktstraat.

Dit artikel is geen historisch overzicht van veertig jaar Religieuzen Beraad, maar beschrijft het ontstaan en de huidige situatie. Belangrijk is te weten hoe religieuzen in het bisdom momenteel leven, wat ze denken en doen, waar ze voor staan, met welke problemen ze worden geconfronteerd. Maar vooral is van belang wat religieuzen typeert. Om nog eenmaal bisschop De Vet te citeren: “Hun beschikbaarheid, als een meelevend kerklid in ontmoeting met de noden van het moment.”

Paul de Vries scj
bisschoppelijk gedelegeerde voor de religieuzen

Een klooster in de stad

In Breda staat het klooster van de minderbroeders Capucijnen in de Schorsmolenstraat in de stad. In 'Klooster in de stad' geven zij hun inspiratie door. Wout Oosterkamp is coördinator van het programma.

“Toen ik in september 2005 mijn tijdelijke gelofte deed, kreeg ik van de orde de opdracht om het programma te gaan coördineren. Er was al een bescheiden start gemaakt vanuit de franciscaanse beweging. Ik kreeg de taak het initiatief verder uit te bouwen en te coördineren.”

“Het doel van het programma is de franciscaanse spiritualiteit in brede zin uit te dragen, passend in deze tijd. Zo hebben we vier cursusavonden georganiseerd over de islam, waar met name ook mensen uit het onderwijs op afkwamen die de achtergrond van hun leerlingen beter wilden leren kennen. In zijn tijd heeft Franciscus in Egypte dialogen met de sultan gevoerd over geloofszaken. Een belangrijk franciscaans uitgangspunt is dat je elkaar met respect moet bejegenen; niet discussiëren, maar naar elkaar luisteren.”

Ruimte

In de eerste ontmoeting met de broeders zijn mensen vaak verrast dat ze niet in een habijt lopen. “Maar we zijn geen monniken, we zijn een broederschap. We willen in de wereld werken en daar iets uitdragen.” Dat is de ‘vita mixta’, een mix van contemplatief leven en actieve sociale inzet in de samenleving. “Wat wij als religieus kunnen doen is belangrijk. We laten zien dat je kunt proberen je leven evangelisch vorm te geven. Dan gaat het om eenvoudige dingen als de dialoog aangaan in plaats van discussiëren, anderen niet moreel de les lezen, maar luisteren. Wij kunnen mensen daarin voor gaan, laten zien dat het mogelijk is. Vaak gaat er dan bij mensen iets open. Indirect blijkt dat ze zich vertrouwd voelen in de ruimte die dan ontstaat. Ze openen zich en praten soms over dingen waar

ze eerder niet over hebben willen of kunnen praten.” Nuchter: “Je hoeft daar overigens niet religieus voor te zijn.”

Zoektocht van alle tijden

Met Klooster in de stad proberen de broeders informatie te geven waar mensen mee verder kunnen. “We voorzien in een enorme behoefte. De zoektocht van mensen naar het Mysterie is van alle tijden en van alle culturen. Mensen hebben altijd vragen.” Zelf kwam hij bij de capucijnen terecht via Franciscus. “Ik ben dertig jaar zanger geweest van klassieke muziek. Ik reisde veel, van hotel naar hotel. Toen was ik vijftig en vroeg ik me af: is dit het nou? Ik heb een jaar afstand genomen van mijn werk en was er al heel snel uit. Als je steeds meer de buitenkant weggumt, kom je tot de essentie.” Voor hem was dat een leven in navolging van Franciscus. “Franciscus heeft laten zien hoe je Jezus van Nazareth kunt navolgen en hoe je in navolging van Hem vorm kunt geven aan je leven. Als zanger bespeelde ik het instrument dat niet door mensenhanden is gemaakt: de stem. Als je je verdiept in hoe het is gemaakt en werkt, val je van de ene verbazing in de andere en kom je automatisch bij je Schepper uit.”

Innerlijke ruimte

“We proberen het klooster en de kerk, de tuin en het ontmoetingszaaltje functioneel te houden als evangelische plek. Er gebeurt iets met mensen als ze in het klooster binnenkomen. De rust, het gebouw, het feit dat onze medebroeders begraven liggen op de binnenhof. Ondertussen lopen we gewoon in spijkerbroek en T-shirt rond en staan we met beide benen in de wereld.” Breda is een van de plekken van de capucijnen in Nederland waar gasten mee kunnen leven. Anders dan in veel kloosters verblijven de gasten niet in aparte gastenverblijven, maar leven ze daadwerkelijk mee met de broeders. De capaciteit is niet erg groot om het gemeenschapsleven van de broeders niet te zeer te belasten. De stilteweekends in het klooster hebben als thema ‘de innerlijke ruimte’ met het klooster als beeld om die ruimte te verkennen. Zingen, gebed en herhaling zijn daarbij belangrijk. “Door het iedere keer opnieuw bidden en aandachtig zingen, zuig je je vol als het ware. In het getijdengebed kan in een Psalm die je vorig jaar ook al zong, ineens iets doorbreken.

Plotseling ontdek je een diepere laag. Dat is de zin van veel herhalen. Ety Hillesum, over wie we laatst een theatervoorstelling hadden, zegt dat ook: met de belangrijke dingen moet je je zo vol zuigen dat het langzaam in jezelf begint te groeien.”

Het klooster is gebouwd rond een vierkante hof waar de overleden broeders liggen begraven.

Toekomst

Via meeleefdagen, weekends en vormingsprogramma's kunnen mensen zich in een eigen tempo verdiepen in de franciscaanse spiritualiteit. “Het is allemaal niet een direct werken aan roepingen, meer indirect. Uit alle jaargangen zijn groepen ontstaan die nog bij elkaar komen en dan een weekend bij ons te gast zijn. Daaruit hebben we op een gegeven moment weer mensen gevraagd om te helpen bij de oriëntatieweekends.”

In het klooster in de Schorsmolenstraat wonen twaalf broeders, waarvan het merendeel de zeventig inmiddels is gepasseerd. Het maakt het wat lastig om over de toekomst van de orde te spreken, of over de toekomst op langere termijn van Klooster in de stad. Wout maakt zich niet veel zorgen: “Ook morgen zullen mensen nog nieuwsgierig zijn en zoekend. En er zullen altijd mensen zijn die worden gegrepen door de franciscaanse spiritualiteit. We leven in een prachtige, boeiende tijd. Door de secularisering en de individualisering zijn mensen teruggeworpen op zichzelf en juist daardoor erg op zoek naar zingeving en geloofsbeleving. Dat geeft veel hoop voor de toekomst.”

Daphne van Rosendaal

“In het geven en nemen zit je geluk”

Zuster Martha Verstraeten (42)
zuster benedictines (Onze Lieve
Vrouw Abdi Oosterhout)

Wat heeft u tot de inzet van uw leven gemaakt?

Dichter bij God te komen. Dat klinkt heel ‘groot’, toch is wat wij doen niet spectaculair. We bidden het getijdengebed en proberen samen te leven. In feite is het de keuze om mijn leven te concentreren rond het gebed in gemeenschap. Je kiest ergens voor en wat het je gaat brengen, weet je van tevoren niet helemaal. Je laat je leiden en daardoor krijgt je leven vorm. Elke dag is hetzelfde, maar elke dag voelt anders. Met ruimte om stil te staan bij de dagelijkse dingen. Die hebben altijd een dimensie die groter is. Als je kookt, bereid je voedsel, maar het is meer dan dat. Je eet van wat God ons geeft. Symbool voor mijn religieuze inspiratie is het Psalmboek: de Psalmen zoals onze gemeenschap ze dagelijks zingt. Alle gevoelens zijn erin uitgezegd. Krachtiger soms dan ik het zelf zou doen. De woorden mogen op mij inwerken. En ik moet me erop toelagen dat ze levendig blijven, me erin verdiepen.

Uw grootste geluk en wat doet u verdriet?

Onlangs hebben we onze oudste zuster, Olga, begraven. Samen hebben we vijftien dagen gewaakt aan haar sterfbed.

Dat vroeg veel - en gaf ook veel. Als ik me meer inzet dan ik zelf had gedacht, als ik me overgeef aan het leven zoals het is, dan leef ik. Daar ligt mijn grootste geluk. Dat is: ons leven levend onder het oog van God, zoals we bidden in de lofzang van Zacharias. Wat mij verdriet doet? Als ik voel dat het niet goed zit tussen mij en een medezuster. Of als het niet goed gaat met een zuster en ik kan niet bij haar verdriet komen.

Uw boodschap?

... Dat is ons leven. De waarde van het geleefde leven onder zijn oog. Als mensen op elkaar betrokken zijn, ontstaat er iets wat hen overstijgt. In het geven en nemen zit je geluk.

Grootste verlangen?

Bij mijn professie koos ik het embleem van twee uitgestrekte handen en het devies ‘naar U strek ik mijn handen uit’ (Psalm 63,5). Het is het uitstrekken van de handen naar God en naar mensen. In vertrouwen, zoals de trapezewerker in het circus die de ruimte inspringt naar de ander toe, in het vertrouwen dat hij wordt opgevangen. Mijn verlangen is dat ik dat kan blijven doen, dat ik niet mijn handen terugtrek, maar de dynamiek blijf voelen.

“Wees eens eerlijk!”

Jan van den Elzen (74)
missionaris van Mill Hill

Wat heeft u tot de inzet van uw leven gemaakt?

Ik kan heel slecht tegen het onderscheid tussen de ‘haves’ en de ‘have nots’. De have nots moeten uitgenodigd worden mee te doen. Dat is mijn inzet geweest. Ik denk dat God dat ook met mensen voorheeft.

In het boek Handelingen staat het mooi in de eerste hoofdstukken: de mensen deelden hun spullen, ze bidden samen en vierden samen eucharistie.

Ik ben bij de paters van Mill Hill gegaan. Van daaruit ben ik in 1966 naar Kenia gezonden. Ik heb me na mijn terugkeer naar Nederland vanaf 1984 ingezet in de stad Roosendaal. Onder andere voor asielzoekers en woonwageneigenaren. Sinds 1995 ben ik actief in de parochie in Roosendaal.

Dit beeldje laat de Afrikaanse gemeenschapszin mooi zien. Het bij elkaar houden, in een open cirkel, waarin mensen welkom zijn zich aan te sluiten. Dat is typisch voor de Afrikaanse samenleving: gastvrijheid, hartelijkheid, het tijd nemen voor elkaar, mensen opnemen in de groep.

Uw grootste geluk en wat doet u verdriet?

Mijn geluk is dat ik mee mag lopen met mensen, met ‘Gods volk onderweg’, mensen die blij zijn en mensen met verdriet. Ik heb het gevoel dat we ergens naar op weg zijn. Het leven bestaat uit ‘een lach en een traan’ en die traan houdt me langer gaande dan de lach. Mijn geluk is dat ik mensen nabij mag zijn in een moeilijke levensfase. Je raakt er de kern van het leven. Je bent met elkaar dicht bij God. Het meeste verdriet doet me het onrecht, de grote woorden. Dat mensen in het Zuiden met een grote schuldenlast zijn opgezadeld. Wie heeft dat uitgevonden?! Hoe durven we te zeggen dat ze schulden hebben aan ons als wij degenen zijn die een schuld hebben.

Uw boodschap?

Aan wie? Aan de wereld?
Dat zou zijn: hou nu eens op, wees eens eerlijk tegenover jezelf en de rest van de wereld.

Grootste verlangen?

Dat wat ik heb gezegd ooit gerealiseerd zal worden. En voor mijzelf: dat ik in goede gezondheid zo lang mogelijk door kan gaan met mijn werk.

“Het monnikenleven heeft iets onverwoestbaars”

De abdij Maria Toevlucht te Zundert is gesticht in 1900 vanuit de trappistenabdij Koningshoeven te Tilburg. Momenteel telt de gemeenschap ongeveer dertig monniken. Op 24 maart 2007 kozen zij Daniël Hombergen tot hun abt.

Broeder Daniël Hombergen is een rustig man, die bedachtzaam zijn antwoorden formuleert, eerder zoekend en tastend dan stellig en zeker. Dit blijkt ook wanneer hij nadenkt over de toekomst van het kloosterleven.

“Ik onderscheid twee niveaus. Op een diepe laag leeft bij mij de intuïtie dat het monnikenleven iets onverwoestbaars heeft. Ik weet niet of alle huidige vormen blijven bestaan, maar ik vermoed dat nieuwere generaties toch weer terug zullen gaan naar de authentieke bronnen. Het is aan ons om te zorgen dat deze niet opdrogen.”

“Op een diepe laag leeft bij mij de intuïtie dat het monnikenleven iets onverwoestbaars heeft.”

“Ik weet niet hoe de toekomst van het kloosterleven zal zijn,” filosofeert hij. “Deze hangt samen met gebeurtenissen in de wereld.”

“Ook nu herleeft de belangstelling voor de Regel van Benedictus en zoeken mensen hierin inspiratie om de problemen van vandaag te lijf te gaan. Komende generaties zullen zelf vormen moeten zoeken en wij moeten proberen hier op in te haken.”

Jongeren fris en onbevangen

Naast de diepe intuïtie onderscheidt broeder Daniël wat hij noemt het niveau van de realiteit. “Ik ervaar dat het zowel voor ons als de Kerk moeilijk is de jongere generatie te bereiken. Ook wij kennen onze zorgen over de toekomst.”

“Ik ervaar wel dat jongeren die in groepsverband bij ons op bezoek komen geweldig geraakt kunnen worden door onze manier van leven. Dit geldt ook voor neefjes en nichtjes van onze broeders. Zij staan heel fris en onbevangen tegenover het kloosterleven. Ik merk dat mensen die intreden rijper zijn en, op enkele uitzonderingen na, een rooms-katholieke opvoeding genoten hebben. Momenteel zijn er twee novicen. Dezen zijn van middelbare leeftijd.”

Leven vraagt rijpheid

Hij aarzelt over de vraag of jongeren van rond de twintig jaar in kunnen treden. “Ons leven vraagt een zekere rijpheid,” meent broeder Daniël.

“Ik vermoed dat zij nog te jong zijn. Anderzijds hoeven mensen niet perfect te zijn. Benedictus noemt het klooster ook een school.” “De monnik gaat de weg van de innerlijke loutering,” vervolgt hij. Hij wijst naar de Egyptische woestijnvaders.

“Zij beseften dat ons hart, onze geest, vervuld is van bewegingen, hartstochten. Oorspronkelijk zijn dit goede krachten. Ze geven ons power, dynamiek, maar zij moeten uitgezuiverd worden. Het is eigen aan de monastieke levenswijze de uiterlijke omgeving terug te brengen tot het meest elementaire, zodat je de binnenkant van je ziel kunt ontdekken. Je wordt uiteindelijk geconfronteerd met je eigen gebrokenheid. Monniken komen in contact met hun eigen demonen, hun eigen kwade krachten.”

“Heel onze consumptiemaatschappij speelt in op ongeordende verlangens van de mens. (...) De woestijnvaders wisten als geen ander dat de mens te strijden heeft tegen obsessies, fixaties, die zijn innerlijke vrijheid beperken.”

“Juist in die onmacht ervaart de monnik Gods genezende nabijheid. Dit is een levenschenkende kracht, een ervaring van liefde. Op deze weg is de dagelijkse omgang met de ander belangrijk. Juist in contact met een andere mens, merk je wat in onszelf onvolkomen is. We komen tot zelfkennis. Als christelijke monniken geloven we dat we het gevecht met onze eigen demonen niet alleen hoeven te strijden. We ontvangen kracht in onze relatie met Christus. Door Hem weten we dat we door God gedragen worden, dat Hij ons liefheeft zoals we zijn.”

Gebed van grote waarde

Broeder Daniël denkt rustig na over de vraag hoe deze levenswijze betekenis kan hebben voor de moderne mens. “Allereerst geloof ik dat ons gebedsleven van grote waarde is. Ik kan dit niet concreet maken, maar ons gebed is een van de wegen om bij te dragen aan vrede en harmonie in de wereld.”

Een bescheiden teken

“Als klooster leven we ook in de wereld. Als gemeenschap moeten we zelf ons geld verdienen. Dit doen we onder andere door onze boerderij en onze winkel. We proberen in onze zakelijke contacten de menselijke waardigheid in het oog te houden en zo te handelen dat we recht doen aan de innerlijke mens. Zo willen we als gemeenschap in alle bescheidenheid een teken stellen.”

Vanuit zijn monastieke achtergrond is broeder Daniël kritisch over de hedendaagse samenleving. “Heel onze consumptiemaatschappij speelt in op ongeordende verlangens van de mens. Er is in onze samenleving een geweldige competitiedrift. Het is onze zorg dat deze in de westerse samenleving niet ontaardt en de wet van de jungle overheerst. Volgens de reclame gaat het in dit leven enkel om consumeren. In dit verband is de psychologie van de woestijnvaders zeer actueel. Zij wisten als geen ander dat de mens te strijden heeft tegen obsessies, fixaties, die zijn innerlijke vrijheid beperken. Zelf wil ik werken aan een ontmoeting tussen de moderne menswetenschap en de psychologische kennis van deze oude vaders. Ik denk dat dit een vruchtbare ontmoeting kan zijn.”

Plek van onthaasting

“Niet in het minst willen we mensen een plek aanbieden waar ze zich kunnen onthaasten en tot zichzelf kunnen komen om zo de oorsprong van hun bestaan te ontdekken,” aldus broeder Daniël. “We willen trouw blijven aan onze levensvorm in de hoop dat dit iets voor anderen betekent. We leven in het besef dat het God is die door ons aan anderen iets aanreikt. We mogen ons zijn werk niet toe-eigenen. We willen een verwijzing naar Hem zijn zonder dat we dit zelf organiseren.”

Hans de Jong

Broeder Daniël is op 6 januari 1951 geboren te Vught. Hij bracht een groot deel van zijn jeugd in Curaçao door. Hij trad in 1979 in de abdij Maria Toevlucht te Zundert in. Broeder Daniël studeerde patristiek (leer en leven van de kerkvaders) aan het Augustinianum in Rome, waar hij in 2000 promoveerde. Voordat hij tot abt gekozen werd doceerde hij patristiek aan de Theologische Faculteit van de Pauselijke Hogeschool San Anselmo te Rome. Vanaf 2005 tot 2007 was hij decaan van deze faculteit.

Benedictijnse spiritualiteit is voor iedereen

Als scholier leerde hij de stilte van de abdij voor het eerst kennen. Maar hij miste er ook de wereld. Hij werd docent levensbeschouwing. Toch keerde Geert Derkse terug naar de abdij om zich de levenslessen van de heilige Benedictus eigen te maken. Als directeur van De la Salle scholengemeenschap in Baarle Nassau geeft hij dagelijks vorm aan geïnspireerd leiderschap.

Geert Derkse (51) is al vele jaren oblaat van de benedictijner abdij Slangenburg in Doetinchem. Hij heeft zich verbonden aan deze abdij en probeert zijn leven in te richten volgens de regel van Benedictus. Enkele malen per jaar verblijft hij er om opnieuw te verstillen, Psalmen te bidden, het getijdengebed, en om bezig te zijn met de regel van de heilige Benedictus. “In het bisdom Breda zijn de vieringen bij de zusters Benedictinessen voor mij een spirituele bron. Het is een plek die licht uitstraalt, waar het vuur van de heilige Geest brandt. Het is een levendige gemeenschap, een gemeenschap van vrouwen die hun leven hebben verpand aan de Kerk. Ze doen dat op hun manier in gebed, knielend, zittend. Er hangt een sfeer van verstillig die ik ooit als jongeman ervoer. Het is steeds weer dat stil worden dat me raakt. En het is een plek waar eucharistie intens gevierd en beleefd wordt.”

Timemanagement

Geert deelt zijn benedictijnse spiritualiteit met zijn broer Wil Derkse, hoogleraar aan de Radboud Universiteit Nijmegen. Deze schreef twee boeken over de regel van Benedictus en hedendaags leven die ook gretig aftrek vinden bij verantwoordelijken in het bedrijfsleven. Geert zelf geeft lezingen over leidinggeven en timemanagement. Toen hij zes jaar geleden begon aan zijn nieuwe functie als school-leider formuleerde hij na een week bezinning een

aantal vuistregels op benedictijnse leest geschoeid. Ze staan ingelijst op zijn werktafel. Allereerst is er een vers van de psalmist dat de weg wijst: “Leg uw leven de Heer in de hand, bouw op hem; Hij zal het volvoeren” (Ps. 37, 5). “Dit geeft je het vertrouwen dat je het werk, alles wat je doet, niet alleen hoeft te doen. Zeker in zorgelijke situaties, als er problemen zijn met leerlingen of leerkrachten of als dingen tegenzitten, zet deze Psalmregel me steeds weer op het spoor van vertrouwen dat zaken ten goede keren en het leven een gave is.”

Dienstbaar leiderschap

En dan is er de regel die over de abt gaat: “De abt vermaant, bemoedigt en troost. Hij treedt ieder naar zijn gesteltenis tegemoet, luistert aandachtig en geeft van harte respons.” Nuchter: “Natuurlijk verdwijnen je zorgen niet, maar je gaat er wel anders mee om.”

“De abt is een ‘dienstbaar leider’. Dat is niet ‘soft’. Soms moet je doorzetten en doorpakken om de groei van mensen te bevorderen. Bij leerlingen betekent dit hun grenzen aangeven, ook om hun bestwil. Het kan ook betekenen dat je met de ene persoon anders omgaat dan met de ander.” Bij Benedictus is het opmerkelijk genoeg niet altijd ‘gelijke monniken gelijke kappen’. Geert: “De ene leerling heeft soms een ander sanctie nodig dan een andere.”

“Goed leiderschap begint met luisteren. Wat heeft deze school waar ik werk, deze situatie mij te vertellen? Een van de fundamenteën van de regel van Benedictus is de ‘obedientia’ of de gehoorzaamheid. Die is zeker niet bedoeld als harde discipline, maar vestigt de aandacht op de vraag: waar geef ik gehoor aan, naar wie luister ik?”

Verbetermanagement

“Een andere pijler van de benedictijnse spiritualiteit is de ‘stabilitas’. Je kunt dat vertalen met ‘commitment’, erbij blijven en niet weggelopen voor zaken.” Verder noemt hij de ‘conversio morum’. “Letterlijk betekent dit het omvormen van de gewoonte. Er zijn zoveel dingen die je doet uit de macht van de gewoonte, als vanzelfsprekendheid. Vraag je steeds af: wat kan anders? De ‘conversio morum’ daagt je uit tot dagelijks ‘verbetermanagement’.”

Nooit druk

Terwijl de leerlingen op het schoolplein in de zon hun brood nuttigen, het is pauze, vertelt Geert Derkse dat het bezoek aan een abdij, zeker ook aan de zusters in Oosterhout, hem er iedere keer weer van bewust maakt dat het leven ordening vraagt. “De zusters leven in een gepaste orde van gebed en werk, van meditatie en recreatie. Het signaal dat oproept tot het gebed betekent dat je werk

laat liggen en met gezwinde spoed naar de gebedsruimte gaat.”

“In het dagelijks leven zie je dat mensen zoveel mogelijk willen doen in zo weinig mogelijk tijd. Monastiek leven zet je met de voeten op de grond. Er is voor alles een tijd. Het is de kunst om te beginnen, maar ook om op te houden. Op die manier kun je een volle agenda hebben, maar het nooit druk hebben.”

Monastiek leven zet je met de voeten op de grond. Er is voor alles een tijd. Het is de kunst om te beginnen, maar ook om op te houden.

“Voor mij betekent dit - het lukt niet altijd en het is steeds weer oefenen - het op tijd beginnen en nú werken. Niet dralen of uitstellen. En ophouden als er opgehouden moet worden, in plaats van ‘nog even dit’ of ‘nog even dat’.” Geert volgde een bezinningsweek in Duitsland bij Anselm Grün, samen met andere leidinggevendenden en managers. “Het was een cursus spiritueel leiderschap. De rode draad was om je leven en je werk zo op elkaar af te stemmen ‘opdat God en allen worden verheerlijkt’. Het was spirituele onderhoudsbeurt,” sluit hij af. “Van harte aan te bevelen.”

Peter Hoefnagels

Het religieuze leven

Kloosters

Kloosters

De kloosters zijn een welsprekend teken van verbondenheid, een gastvrij huis voor mensen die op zoek zijn naar God en naar geestelijke zaken; ze zijn scholen voor het geloof en ware werkplaatsen voor studie, dialoog en cultuur ten behoeve van de opbouw van het kerkelijk leven en ook, in afwachting van de hemelse stad, ten behoeve van de opbouw van de stad hier op aarde.

(Vita Consecrata, 1996)

Religieuze orden

Religieuze orden

Nog altijd zijn Bernardus' (1090-1153) woorden over de verschillende religieuze orden van toepassing. "Ik bewonder ze allemaal... Ik ben lid van één daarvan door het onderhouden van de regel, maar van alle uit liefde. We hebben elkaar allemaal nodig: het geestelijk goed dat ik niet heb of bezit, ontvang ik van de anderen."
(Vita Consecrata, 1996)

Religieuzen bouwen af

Zuster Leonarda Nagelkerken en zuster Inno Kuipers maken deel uit van het bestuur van de franciscanessen van de Heilige Elisabeth. Zr. Leonarda is overste, zuster Inno vicares-bestuurslid. Net zoals bij andere kloostercongregaties neemt de gemiddelde leeftijd van de leden toe. Dit vraagt om een actief beleid.

“Onze congregatie is rond 1880 gesticht door bisschop Van Beek, de toenmalige bisschop van Breda,” vertelt Leonarda. “Er was behoefte aan thuiszorg. Andere congregaties, zoals ‘Alles voor Allen’ konden, gezien hun kloosterregel, deze taak niet op zich nemen. Het was hun niet toegestaan zich buiten het klooster te begeven. Zij konden wel een ziekenhuis dat aan hun klooster verbonden was leiden, maar niet naar zieken toe gaan,” verduidelijkt ze. “Bisschop Van Beek heeft toen een groep zusters van deze congregatie gevraagd zieken aan huis te verplegen. Dit moest toen in een aparte congregatie. Zo zijn de franciscanessen van de Heilige Elisabeth ontstaan. We hebben op verschillende plaatsen in Nederland gewerkt. Later namen we ook taken in Indonesië op ons. Daar leidden we ook verloskundigen en ziekenverpleegsters op. In Nederland hebben we langzamerhand ons werk afgebouwd. We hebben in dit land nog 52 leden met een gemiddelde leeftijd van 82 jaar.”

“Er leven hier nog maar drie zusters onder de zeventig. Het is meer dan veertig jaar geleden dat er iemand is ingetreden,” meldt Inno. “De oudste van onze gemeenschap is 99 jaar. Deze situatie noopt ons tot verschillende maatregelen.”

Het sierwerk boven de ingang van het klooster.

Moederhuis verlaten

De meest ingrijpende was de verhuizing vanuit het moederhuis nabij het Bredase station naar het klooster van Maria Mater Dei, het moederhuis van ‘Alles voor Allen’ in Breda-Oost in 2003. “De gang van de geschiedenis heeft ons bij elkaar gebracht,” verklaart Inno. “We merken toch dat de sfeer van beide congregaties anders is,” al kan ze dit niet precies duiden. “We zijn toch gewend op straat te gaan terwijl zij in de ziekenhuizen werkten.

Samen leven in één gebouw vraagt van beide kanten aanpassingen. We zijn gastvrij ontvangen. Ook zij kampen met de gevolgen van de vergrijzing. Hun klooster stond ook voor de helft leeg. We hebben binnen dit gebouw onze eigen kapel en een gemeenschappelijke ruimte waar we bij elkaar komen. We vieren binnen onze eigen kring.” Leonarda vond dit wel de moeilijkste beslissing in haar bestuurlijke loopbaan. “Hoewel ik intensief bij de voorbereidingen betrokken was, kostte het me veel moeite om, toen het eenmaal zover was, de stap te zetten.”

“De dag van de verhuizing gingen we naar Rotterdam. We hadden een gezellige dag. We maakten een boottocht langs de havens. Toen ik ’s avonds terugkwam, realiseerde ik me plotseling dat de verhuizing definitief was.”

Overname bestuur door leken

Beide religieuzen buigen zich ook over de bestuurlijke toekomst van hun gemeenschap. “In tegenstelling tot sommige andere congregaties besturen we nog onszelf,” vertelt Leonarda.

Zuster Leonarda en zuster Inno.

“Wel is de zittingsduur van ons bestuur beperkt van vijf tot drie jaar. Na deze tijd kijken we verder. We merken dat we ouder worden. Ons tempo wordt minder. Naast ons bestuur is een bestuurscommissie actief. Deze bestaat uit vijf deskundige leken. Momenteel adviseren zij ons. Wanneer wij te oud worden, nemen zij het bestuur over.”

“Zusters moeten ook kunnen zeggen dat ze willen stoppen. Het oudste bestuurslid is 78 jaar, vult Inno aan. “Voor ons betekent deze bestuurscommissie een hele verlichting. Daarnaast hebben we drie leidsters in dienst, die de taak van huisoverste vervullen.” Op de vraag hoe dit zit, verklaart ze:

“Een huisoverste is dag en nacht beschikbaar. Deze leken hebben een parttime aanstelling. Het is zo geregeld dat er altijd iemand bereikbaar is. Voor de pastorale begeleiding is een pastoraal werkster actief. Zo dragen we geleidelijk aan zaken over.”

Indonesische zusters zelfstandig

Ondanks het feit dat de congregatie in Nederland over pakweg twintig jaar ophoudt te bestaan betekent dit niet het einde. “In Indonesië bloeit de congregatie,” vertelt Inno. “Daar hebben we 174 leden. Per jaar melden zich ongeveer vijftien jonge vrouwen aan. Deze worden niet allemaal religieuze.

Men selecteert streng. In 2000 is de Indonesische provincie zelfstandig geworden. We merkten dat het voor ons moeilijker werd deze provincie te besturen. En we merkten dat ze ook op eigen benen konden staan. De besprekingen over verzelfstandiging zijn begonnen in 1992. Het heeft toch nog acht jaar geduurd voor het een eigen zelfstandige congregatie was. Nu onderhouden we een vriendschapsband met hen. We bezoeken wederzijds onze kapittels, houden elkaar op de hoogte van ontwikkelingen en bieden financiële steun. Zij bouwen regelmatig nieuwe kloosters, scholen en ziekenhuizen. We helpen hen ook bij hun opleiding. Binnenkort komt een Indonesische zuster naar Nederland. Zij zal aan de Radboud Universiteit spiritualiteit gaan studeren.”

“De Indonesische congregatie wordt nu zelf missionair,” merkt Leonarda op. “Ze bekijken of ze in Thailand en Korea aan de slag kunnen gaan.” De Indonesische zusters willen niet alleen ontvangen, maar ook geven. “Ze hebben ons beloofd, als wij nog maar met vier of vijf zusters over zijn, een paar religieuzen naar Nederland te sturen om voor ons te zorgen,” lacht Inno. Het stemt hen zichtbaar tot vreugde dat dochter voor moeder wil instaan.

Hans de Jong

“Christus krijgt te weinig publiciteit”

Zuster Annuntiata Nelen (86)
zuster franciscanes (Congregatie
Alles voor Allen Breda)

Wat heeft u tot de inzet van uw leven gemaakt?

Het delen van wat ik zelf zo ruim gekregen heb. Je kwam in de jaren '42-'56 zoveel mensen tegen die buiten de boot vielen, die soms echt honger hadden. Dat bewoog me om me voor mensen in te zetten. Is dat roeping? Ja, dat vind ik wel. Vanuit Christus aan het kruis heb ik de kracht gekregen te dragen, te danken en ook te dienen. Als Hij heeft gediend, moet ik dat ook doen.

Ik ben ingetreden in 1941 en in 1956 naar de missie gegaan. Eerst in Oeganda, later in Tanzania. De congregatie had drie ziekenhuizen in Afrika, waar wij met drie zusters hebben mogen werken. Ook ben ik nog actief in de Honingraat, een inloop voor mensen die te maken hebben gekregen met kanker. Ik ben er sinds kort eens per week als vrijwilliger voor een praatje.

Een vriend van mij in Afrika heeft dit houten kruis gesneden. Je voelt het als je wat verkeerd hebt gedaan en het weer goed moet zetten. Dan kun je het contact terugzoeken via het kruis. Om het weer goed te maken zoek je Onze Lieve Heer op.

Uw grootste geluk?

Toen ik voor de missie benaderd werd, kreeg ik verantwoordelijkheden als religieuze waardoor ik iets kon doen voor anderen. In Afrika heb ik mijzelf kunnen geven, veel moeten improviseren.

Ik wil niet tobben dat ik nu terug ben, maar danken dat ik daar heb mogen zijn. Als ik terugkijk heb ik heel veel mogen ontvangen. Daar was ik me op die momenten vaak niet eens van bewust. Maar het wordt nu dagelijks duidelijker.

Wat is uw boodschap?

Een boodschap?

Als er meer mensen met het geloof en Christus voor ogen zouden leven, zouden ze elkaar veel dingen niet aandoen. Christus komt niet genoeg in de publiciteit. Christus, die alles gegeven heeft, die wij na mogen volgen. Dat drijf mij altijd tot méér geven.

Grootste verlangen?

Dat ik er hier nog eventjes bij mag blijven en mag doorgeven wat ik zo ruim van Hem ontvangen heb.

“Kinderen verder brengen”

Broeder Theo Eijkhoudt (66)
broeder van Huijbergen

Wat heeft u tot de inzet van uw leven gemaakt?

Omdat ik goed kon leren ben ik als broeder van Huijbergen het onderwijs ingerold. Het heeft zo moeten zijn natuurlijk. Roeping is toch iets van een mysterie. Het is heel onnadrukkelijk gebeurd, maar ook onstuitbaar. Ik heb veertig jaar lesgegeven aan moeilijk lerende kinderen en ben nu vrijwilliger in de bibliotheek. Hier neem ik de tijd om met kinderen die dat willen te lezen. Mijn inspiratie is mijn religieuze achtergrond: de bijbel, het getijdengebed, teksten over het geloof. Daarin lees je dat het dagelijkse leven meer is dan het materiële, dat je zorg moet hebben voor je relatie met God en Christus. Ik probeer kinderen verder te brengen. Ze moeten later voor zichzelf kunnen zorgen, materieel, maar ook in andere opzichten. Kinderen in Nederland hebben het materieel niet zo slecht, maar zeker in het speciaal onderwijs merk je dat er kinderen zijn die sociaal en cultureel tekortkomen.

Uw grootste geluk en wat doet u verdriet?

Dat ik in staat ben gesteld om met kinderen te werken. Het is datgene waarin ik het meest heb

geïnvesteed en waaruit ik ook het meest heb teruggekregen. En dat ik via de congregatie een brede oriëntatie heb gekregen op geloven, dat je niet alleen voor het hier en nu leeft., hoewel dat bij mij wel 99% van de tijd het geval is.

Mijn verdriet? Ik ben een gelukkig mens, maar wat me verdriet doet is hoe slecht en onnadenkend er wordt omgegaan met de belangen van het speciaal onderwijs. Het is alsof we rond het gouden kalf dansen. Alles moet economische waarde hebben anders wordt er niet in geïnvesteed. Onderwijs, zorg, kunst, natuur...

Uw boodschap?

Als ik bijvoorbeeld de politiek in zou gaan? Ik zou me inzetten voor een ander gebruik van de economie. Er is meer dan alleen materiële welstand. Ik zou me inzetten voor onderwijs, zorg, de natuur, immateriële waarden.

Grootste verlangen?

Dat ik zo lang mogelijk dienstbaar kan zijn aan de kinderen van deze school. Welke vraag je ook stelt, daar kom je bij mij toch iedere keer weer uit!

Zeeuws-Vlaanderen voor pater missionaris

Vooral toen hij hoorde wat acties voor deze Zeeuws-Vlaming in Spanje en Duitsland opbrachten, bedacht hij dat het ietsje meer kon zijn vanuit de regio waar de pater missionaris vandaan komt. Al meer dan dertig jaar werkt de camilliaan Cyriel Swinne in Colombia. De camillianen richten zich van oudsher op de ziekenzorg. Cyriel Swinne is pastoor in de wijk La Paz van de miljoenenstad Barranquilla. Hij zet zich daar in voor daklozen, bejaarden en zieken. “Hij is alles tegelijk”, weet Prince. “Hij is weliswaar pastoor van de parochie maar ook projectontwikkelaar, architect en metselaar. Hij staat op goede voet met de president van Colombia, Uribe. De regering ondersteunt zijn werk, maar dit neemt niet weg dat hulp welkom is. Bij dit alles is hij een bijzonder eenvoudig en hartelijk man.”

Activiteiten door familie

Eens in de twee jaar komt pater Swinne naar Nederland. In 2004 brachten gesprekken met hem Paul Prince en het caritasbestuur ertoe om gericht actie voor pater Swinne te voeren. Niet dat Swinne door zijn streekgenoten vergeten was. Er waren al verschillende activiteiten. De meeste daarvan gingen uit van familieleden van pater Swinne. Er was in Sint Jansteen een werkgroep rond zijn zwager, die jaarlijks een mosselmaaltijd voor hem organiseerde. In Clinge, waar zussen van Swinne wonen, nam een werkgroep het initiatief tot een ‘bridge-drive-in’ en een fietstocht.

Caritas actief

“Als caritasbestuur kozen we ervoor grootscheeps actie voor hem te voeren en allerlei verenigingen hierbij te betrekken, van duivensport tot voetbal,” vertelt Paul Prince. De respons was goed.

in actie Swinne

“Als pater Swinne in Sint Jansteen kwam, was hij op zaterdagavond celebrant in Sint Jansteen en op zondagochtend in Heikant. Hij kreeg dan van de parochie het luttele bedrag van € 800 mee. Ik schaamde me dood,” aldus Paul Prince, voorzitter van het caritasbestuur van de parochies Sint Jansteen en Heikant.

Allerlei verenigingen deden op hun eigen manier mee. Prince geeft een korte opsomming. “De voetbalclub stelde de recepte van een wedstrijd beschikbaar. Het jeugdcircus gaf een uitvoering en de Katholieke Bond van Ouderen hield een loterij. Kunstenaars uit de streek lieten kunstwerken veilen en de lokale zanggroep Ambras verzorgde een optreden onder het motto ‘Ambras ontmoet de poater’. De muzikanten zongen liedjes uit de streek, terwijl een verhalenverteller anekdotes over pater Swinne opdiste. De actie is afgesloten met een bonte avond op 10 juni 2006.

Pater Swinne was hierbij aanwezig en leverde zelf een bijdrage. Met twee vrienden had hij een komische act ingestudeerd. Hij zat in een pot en werd door twee ‘wilden’ met een masker op ‘gekookt’. Op een gegeven moment sprong hij uit de pot en riep tot zijn vrienden: ‘Jullie zijn het!’ Grote hilariteit was het gevolg. Hij ontving toen een check van € 15.000.”

Broodje Swinne

In 2007 spanden alle dertien parochies van Oost-Zeeuws-Vlaanderen zich voor pater Swinne in. “In overleg met Cordaid hebben we voor dit project gekozen,” vertelt Prince. De opbrengst van de Vastenactie is aangewend voor het herstel van een multifunctioneel parkje. Pater Swinne vangt hier jongeren op voor sport, spel en culturele activiteiten en verstrekt dagelijks 300 maaltijden aan kinderen van dakloze ouders. “We voerden actie onder het motto ‘Een dak om te delen’.”

“Dit keer hebben we de scholen hier nadrukkelijk bij betrokken. Onze pastor, pater Poppe, gaf les over het project. Door sponsorlopen brachten kinderen geld bijeen,” aldus Prince.

“Meer dan anders hebben we in de Vastenactie ludieke activiteiten gecombineerd met voorlichting. Er waren 2 dvd’s beschikbaar. Eén met foto’s van het werk van pater Swinne en één met een reportage van het programma Kenmerk over hem.” Het speelse element werd ook nu niet vergeten. “Op Witte Donderdag is er altijd een regioviering,” zegt Prince. “Dit jaar was deze in Terhole. We hebben contact met een bakker gezocht en hem gevraagd speciale broodjes voor pater Swinne te bakken. Mensen konden voor één euro bonnetjes kopen. Tijdens de viering zijn de broodjes gezegend. Daarna konden mensen tegen inlevering van de bonnetjes ‘een broodje Swinne’ krijgen. De bonnetjes zijn in alle parochies verkocht.” De Vastenactie was een groot succes. De totale opbrengst bedroeg € 36.000.

Positief effect

“Volgend jaar kiezen we een ander project,” weet Paul te melden. “We willen ons wel inzetten voor een missionaris uit ons gebied. Het was mijn bedoeling dat een ander caritasbestuur een persoon voordraagt. Helaas is dit niet gelukt. Nu is pater Poppe op zoek naar een geschikt project.”

Paul Prince is positief over de impact die deze acties hebben op het parochieleven. “Mensen zien dat missionarissen zinvol werk doen. Het werk van alle missionarissen komt op deze manier meer op de voorgrond. Er is een grotere betrokkenheid bij Colombia. Dankzij pater Swinne gaan alle deuren open. Op een van de scholen was de aandacht voor de Vastenactie door allerlei oorzaken verslapt. Door pater Swinne deed deze school weer mee. Hun activiteit bracht maar liefst € 3.100 op.”

Hans de Jong

Geïnspireerd

Remco Babijn wordt op zaterdag 3 november dit jaar - deo et episcopo volente - tot priester gewijd in de St. Antoniuskathedraal van Breda. In 2006 is hij afgestudeerd aan de Theologische Faculteit Tilburg en is de begeleiding door de Priester- en Diakenopleiding Bovendonk afgerond. Op dit moment is hij 30 en werkt hij als diaken in Hank. Als vijftienjarige kwam hij voor de eerste keer in Taizé en werd geraakt door het leven daar.

Interview
Remco Babijn

Wat inspireert je in de Taizé-gemeenschap?

“Als je aankomt in Taizé worden je twee dingen gevraagd. Welk programma wil jij volgen?

En direct er achteraan: welk werk wil je doen?

Die laatste vraag maakte me enthousiast.

Ik word hier serieus genomen, ik mag meedoen, ik mag meewerken! Ik vind het fijn mensen te ontmoeten, samen het leven te delen en samen ergens aan te bouwen. In Taizé wordt ook veel gebeden. De manier van bidden trof me. Heel eenvoudig, met veel stilte, nauwelijks woorden, liederen met herhalende melodieën die op een vredige manier bij je binnendringen. In dit bidden kon ik wonen, kon ik thuis komen en verwijlen rondom het geheim. Het gaf mij ruimte om God te ontmoeten.”

Wat hebben de religieuzen van Taizé voor jou betekend?

“Het heeft me bijzonder geraakt dat de broeders van Taizé gekozen hebben voor een levenslang engagement met de Kerk en de gemeenschap ter plekke. Frère Roger zei: ‘Ook al ben je niet helemaal zeker, het is goed om zonder omkijken te gaan en in vertrouwen te doen wat er te doen staat. De hand aan de ploeg slaan, zoals in het evangelie staat. Kijk vervolgens wat er in je eigen gemeenschap te doen is.’”

Hoe probeer je mensen te inspireren in de parochie?

“Ik ga graag met groepen jongeren naar Taizé om hen die manier van leven te laten meemaken.

door Taizé

In Taizé heb ik geleerd dat de zoektocht van mensen naar het Heilige erg kwetsbaar is. In mijn leven probeer ik met grote zorgvuldigheid om te gaan met het Heilige en een gevoeligheid te ontwikkelen voor de manieren waarop mensen op zoek zijn daarnaar, zoals in liturgische vieringen, bij ziekenbezoek, bij het zegenen, of als mensen je iets van hun leven toevertrouwen. In de eucharistie vieren we sacramenteel de verandering van het Leven zelf. Daar wordt door de Geest van God gewoon brood tot Lichaam van Christus. Het is mooi om te zien hoe deze gedaanteverandering ook soms in het dagelijks leven plaatsvindt, op momenten dat een hard hart zacht wordt of wanneer pijn wordt omgezet in groei.”

Wat wil je bereiken als priester?

“Als priester wil ik voor mensen gelegenheden scheppen die uitnodigen om zich te laten raken door het geloof. Als het ware een doorgeefluik zijn om mensen dichterbij God te laten komen. Voorwaarden scheppen om mensen open te maken om de heilige Geest te laten waaien. Mensen zijn zo divers van karakter en ieder heeft weer een ander levensverhaal. Dat roept bij mij een beeld op. Iemand liet mij een kronkelige tak zien, die zich juist door een vreemde uitstulping staande hield. Zo denk ik dat mensen een basaal vertrouwen mogen hebben in God, dat je bij Hem mag zijn zoals je bent met al je kronkels en eigenaardigheden. Je mag erop vertrouwen dat je, als je je aan zijn handen toevertrouwt, zult groeien en heel zult worden. Een mooi gezegde is: God schrijft recht op kromme lijnen. Zo proberen ook de broeders van Taizé vooral hun gasten het vertrouwen te geven dat ze welkom zijn, hoe of wat ze ook zijn, en dat zij door dit geschonken vertrouwen hun hart openen en hun leven willen delen met anderen. Er welt een grote rijkdom op waar mensen een sprankje vertrouwen in elkaar vinden. En ik zou de bevrijdende boodschap willen vertellen: dat het mogelijk is voor mensen om met God te communiceren. Het is zo goed te weten dat je als mens kunt bidden. In het gebed kun je stil worden

in jezelf en open gaan voor God. Bidden is voor iedereen anders. Maar hoe het ook wordt gedaan, je mag dan voelen dat er groei is waar je hart ruimer van wordt en dat het bevrijdend werkt. Wat er dan met je gebeurt, is van invloed op je dagelijks leven, en wat je meemaakt overdag, neem je mee in het bidden. Gebed en dagelijks leven beïnvloeden elkaar.”

Wil je je als jonge priester vooral op jongeren richten?

“De bisschop heeft het overzicht en hij bepaalt welke taak hij mij zal geven. Mijn handicap is dat ouderen mij soms nog zo’n broekie vinden, en jongeren beschouwen mij als een van hen. Dat maakt mijn band met hen sterk. Ik zet me graag in om in het bisdom Breda faciliteiten te scheppen, zodat jonge mensen hun enthousiasme en hun geloof handen en voeten kunnen geven. Ik zou jongeren meer vertrouwen willen geven om hen zelf een stukje Kerk te laten maken op hun eigen manier, zoals zij het vanuit hun belevingswereld waardevol vinden en hen ook de verantwoordelijkheid daarvoor geven. Ik zie uit naar de toekomst!”

Yvonne Geraets

Religieuzen in het bisdom Breda

“Ons kleine bisdom is toch al meer dan voldoende bezet door allerlei kloosterlingen” schreef bisschop Hopmans in 1915 aan de paters van het Goddelijk Woord. Hij verzocht hen hun noviciaat niet in Teteringen, maar elders te stichten.

Een kort overzicht van de getallen illustreert deze verzuchting. In 1920 waren 119 huizen van religieuzen in het bisdom gevestigd (29 van 18 mannelijke orden en congregaties en 90 huizen van 23 vrouwelijke). In 1959 werd het getalsmatig hoogtepunt bereikt. Er waren toen 1632 mannelijke en 3870 vrouwelijke religieuzen. In 2006 waren er 299 mannelijke religieuzen en 968 vrouwelijke religieuzen. Het is onmogelijk de religieuzen in het bisdom allemaal te beschrijven. Daarom hier een korte schets. Zonder tekort te willen doen aan hen die niet vermeld zijn.

Marie-Adolphine

Sommigen religieuzen vlogen uit naar verre werelddelen en stierven daar. Zij zijn in de statistieken van het pauselijk jaarboek niet tot de Bredase religieuzen gerekend. De enige heilige uit het Bredase diocees, zuster Marie-Adolphine trad in bij een Franse congregatie in Antwerpen en stierf in 1901 in China de marteldood.

Hoe het was

Het bisdom Breda heeft altijd religieuzen gekend. De begijnen in Breda en de norbertinessen in Oosterhout konden door de bescherming van de Oranjes overleven. In het grensgebied tussen de Republiek en de Oostenrijkse Nederlanden, in Huijbergen, lag het klooster van de wilhelmieten, een beschouwende orde. In 1847 namen de cisterciënzers van Bornem de laatste wilhelmiet in hun abdij op. De gebouwen kwamen aan het vicariaat van Breda met de bedoeling er een internaat te vestigen dat geleid zou worden door broeders.

Geen welkome helpers

Bij de oprichting van het apostolisch vicariaat, de onmiddellijke voorganger van het bisdom, in 1801 waren norbertijnen van Tongerlo en Cisterciënzers van Bornem pastoor in diverse West-Brabantse parochies. Zij waren voor de bisschoppen geen welkome helpers in de zielzorg.

Er is in de negentiende eeuw menig proces over het bezit van hun parochies gevoerd. De norbertijnen behielden de Sint Jansparochie in Roosendaal, de cisterciënzers waren actief in Oudenbosch en Oud-Gastel. Aan deze relatie is in de jaren zeventig van de twintigste eeuw een einde gekomen.

Volle wasdom

In de negentiende en eerste helft van de twintigste eeuw kwam het kloosterleven tot volle wasdom. Het bisdom Breda alleen al was de bakermat van acht zustercongregaties (de catechisten meegerekend) en twee broedercongregaties. Daarnaast vestigden zich verschillende andere groepen in het bisdom. Op de terreinen van onderwijs, ziekenzorg en welzijnswerk speelden zij een niet te onderschatten rol. Daarnaast gaven ze aan de Kerk in het bisdom een belangrijke missionaire impuls.

Onderwijs

In 1801 belandden enige vrouwelijke franciscanessen in Dongen. Zij openden een pensionaat. Zij zijn de 'aartsmoeders' van talrijke franciscaanse onderwijscongregaties in het bisdom. Van hen stammen de franciscanessen van Etten, Roosendaal en Oudenbosch af. Zij gaven vooral les aan meisjes en jonge vrouwen.

Broeders namen de zorg voor jongens op zich. Het bisdom Breda is de basis van twee broedercongregaties die landelijk een grote naam verworven hebben. In Oudenbosch nam de cisterciënzer kapelaan W. Hellemons het initiatief tot de oprichting van de Broeders van Saint Louis (1840). De kloosterregel van deze broeders is geënt op de jezuiten. Te Huijbergen vestigde bisschop Van Hooijdonk in 1849 een weeshuis in het voormalige klooster van de wilhelmieten. Dit werd vanaf 1854 geleid door een door hem opgerichte broedercongregatie, de broeders van de Onbevleete Ontvangenis van Maria, beter bekend als de Broeders van Huijbergen.

Ziekenzorg

De zusters franciscanessen van Dongen, die belangrijk waren voor het onderwijs, speelden ook een rol bij de totstandkoming van de congregatie 'Alles voor Allen'.

In 1819 stichtten twee Bredase advocaten, mr. L. Ingenhousz en mr. F.J. Hoppenbrouwers, in een klein huis aan de Bredase Haagdijk een tehuis voor oude mannen, geleid door leken. Na overleg met de zusters van Dongen trokken zij drie Belgische meisjes uit Leuven aan. Zij wilden religieuzen worden en legden de basis voor de congregatie 'Alles voor Allen'. Soortgelijke lekeninitiatieven in Oosterhout en Bergen op Zoom leidden tot de oprichting van enkele gasthuizen. Ook daarvoor vroeg en kreeg men zusters uit Breda. Het gasthuis in Bergen op Zoom groeide uit tot de congregatie van de Franciscanessen van Sint Catharina (1837). De zusters van Oosterhout stonden aan de basis van de Congregatie van Charitas. Deze heeft nu haar moederhuis in Roosendaal.

Catharinadal Oosterhout

Thuiszorg

Rond 1880 ontstond de behoefte aan thuiszorg. De zusters van 'Alles voor Allen' konden deze taak niet op zich nemen, omdat zij niet buiten de kloostermuren mochten komen. Bisschop Van Beek besloot vervolgens een nieuwe congregatie op te richten. In 1883 betrokken deze zusters een nieuwe klooster in Breda. Zij vormden de congregatie van de Franciscanessen van de Heilige Elisabeth.

Welzijnswerk

De samenleving in westelijk Noord-Brabant veranderde van een agrarische in een industriële maatschappij. Veel jonge vrouwen vonden in de industrie hun emplooi. Komend uit een agrarisch milieu raakten zij ontworteld in de grote stad.

Een van de priesters in het bisdom, Frans Frencken (1886-1946), zag deze nood en richtte een vereniging op om de jongeren op te vangen. Uit dit werk kwam in 1928 de Vereeniging van de Catechisten van de Eucharistische Kruistocht voort, die zich grote verdiensten heeft verworven voor het maatschappelijk werk

Franse contemplatieven

De negentiende eeuw was er één van sterke polarisatie tussen Kerk en staat. De ‘Kulturkampf’ in Duitsland en antiklerikale wetgeving in Frankrijk dwongen menig kloosterorde of congregatie hun heil in het buitenland te zoeken. In het bisdom Breda zochten Franse kloosterlingen hun toevlucht.

De trappisten van de abdij Koningshoeve bouwden in 1900 een abdij voor hun Franse medebroeders. Dezen zijn nooit gekomen. De abdij is altijd bevolkt door Nederlandse monniken. De naam van de abdij ‘Maria Toevlucht’ verwijst wel naar deze geschiedenis. De benedictijnen en benedictinessen van Oosterhout, de benedictinessen van het Allerheiligst Sacrament (Breda en nu Teteringen) zijn wel uit Frankrijk gekomen.

Missionaire impuls

Ook andere kloosterordes en congregaties moesten hun studiehuis in Frankrijk sluiten. Ook van hen hebben zich verschillende groepen in het bisdom Breda gevestigd. Van hen resten nog de Priesters van het Heilig Hart (Bergen op Zoom, Ginneken) en de Maristen in Hulst. Hierbij kwamen nog verschillende andere missiecongregaties als de Fathers van Mill Hill in Roosendaal (1890), de Paters van de Heilig Harten in Bavel (1915), de Paters van het Goddelijk Woord in Teteringen (1916) en de Missionarissen van het Heilig Hart in Oosterhout (1917).

Deze congregaties openden de ogen van de Bredase gelovigen voor de wereldkerk. Zij brachten hier hun opleidingen onder. Al deze opleidingen zijn inmiddels verdwenen.

Het missiehuis Sint Franciscus Xaverius te Teteringen functioneert nu als Verzorgingscentrum Zuiderhout.

Hans de Jong

Dieren 7416141018187
7416141018187

Oomen Architecten

Liberheidslaan 70
7016AA Breda

Tel: +31 (0) 475 463 465
Fax: +31 (0) 475 463 465

info@oomenarchitecten.nl
www.oomenarchitecten.nl

Adverteren in het Magazine van het Bisdome Breda?

Bel: Inge de Montel

0475 - 463 465
www.actauitgevers.nl

*Kerk zijn in kracht
van de heilige Geest*

Kerk zijn in kracht van de heilige Geest

16 pp. € 2,00 (excl. verzendkosten)

Bestel!

T 076 5223444

E secretariaat@bisdombreda.nl

I www.bisdombreda.nl/gavengeestgame

